

Μίμνερμος

Ελεγειακός ποιητής και μουσικός

Βίος Από την Κολοφώνα ή τη Σμύρνη· η ζωή και η ποιητική του
Τόπος δράση τοποθετούνται γύρω στο 600.
Χρόνος

Γλώσσα Ιωνική διάλεκτος

Έργο Οι ελεγείες του συγκεντρώθηκαν σε δύο βιβλία, το ένα από τα οποία ονομάστηκε *Ναννώ*, από το όνομα της αγαπημένης του αυλήτριας. Πρόκειται για μια συλλογή από ποιήματα με ποικίλη θεματική (π.χ.: μύθος του Τιθωνού, μαγική φιάλη του Ήλιου, ιστορία της ίδρυσης της Κολοφώνας, κ.ά.).

Αξιοσημείωτη είναι η μουσική χρήση του ελεγειακού στοιχείου, οι συγκρατημένες εικόνες, η γοητεία της συναισθηματικής αμεσότητας, καθώς και η αγάπη του ποιητή για τις ηδονικές απολαύσεις.

11. ἡμεῖς δ', οἷά τε φύλλα (D2, 2W)

ἡμεῖς δ', οἷά τε φύλλα φύει πολυάνθεμος ὄρη
ἔαρος, ὅτ' αἶψ' ἀγῆις αὔξεται ἡελίου,
τοῖς ἴκελοι πήχυιον ἐπὶ χρόνον ἄνθεσιν ἤβης
τερπόμεθα, πρὸς θεῶν εἰδότες οὔτε κακὸν
5 οὔτ' ἀγαθόν· Κῆρες δὲ παρεστήκασι μέλαιναι,
ἡ μὲν ἔχουσα τέλος γήραος ἀργαλέου,
ἡ δ' ἑτέρη θανάτοιο· μίνυνθα δὲ γίνεται ἤβης
καρπός, ὅσον τ' ἐπὶ γῆν κίδναται ἡέλιος.
αὐτὰρ ἐπὴν δὴ τοῦτο τέλος παραμείψεται ὄρης,
10 αὐτίκα δὴ τεθνάναι βέλτιον ἢ βίοτος·
πολλὰ γὰρ ἐν θυμῷ κακὰ γίνεται· ἄλλοτε οἶκος
τροχουῖται, πενίης δ' ἔργ' ὀδυνηρὰ πέλει·
ἄλλος δ' αὖ παιδῶν ἐπιδευέται, ὧν τε μάλιστα
ἱμείρων κατὰ γῆς ἔρχεται εἰς Ἀἴδην·
15 ἄλλος νοῦσον ἔχει θυμοφθόρον· οὐδέ τις ἐστίν
ἀνθρώπων ὧι Ζεὺς μὴ κακὰ πολλὰ διδοῖ.

Ὅμοιοι κ' εμεῖς μ' ὅσα γεννά φύλλα η πολυανθισμένη
Ἄνοιξη, ὅταν αυξάνουνε με τις αχτίδες του ἡλιου,
Λίγον καιρό χαιρόμαστε τα λούλουδα της νιότης,
Χωρίς να ξέρουμε απ' τους θεούς καλό ή κακό. Κι οι Μοίρες
Οι μαύρες στέκουν δίπλα μας τα τέλη η μια κρατώντας
Των πικραμένων γηρατειών, και του θανάτου η άλλη·
Μα και της νιότης ο καρπός λιγώωρος είναι τόσο
Ὅσο το φως του ο ἡλιος στη γη σκορπίζει κάθε μέρα.
Ὅμως κι αυτό το σύνορο της νιότης σαν περάσεις,
Καλύτερος ο θάνατος αμέσως παρά η ζήση.
Γιατί βάσαν' αμέτρητα μες στην ψυχή γεννιούνται·
Αλλουνού χάνεται το βιός κι αλύπητες πλακώνουν
Της φτώχιας οι τυράγνησες και πάλι ἄλλος δεν έχει
Παιδιά, κι ενώ επάνω στη γη πιότερο αυτά ποθοῦσε,
Πεθαίνει με τον πόθο τους, και καρδιολυώτρα αρρώστια
Ἄλλον παιδεύει· κι ἄνθρωπος κανέννας δεν υπάρχει,
Που συμφορές αμέτρητες να μη του δίνει ο Δίας.

H. Βουτιερίδης

(στίχοι 1-10)

Κι εμείς, όπως τα φύλλα που θάλλει ο
πολύανθος καιρός
της άνοιξης, όταν αμέσως με τις λάμπεις του ήλιου
μεγαλώσουν,
μ' αυτά όμοιοι έναν πήχη χρόνο με τα άνθη της
νεότητας
χαιρόμαστε, απ' τους θεούς μη ξέροντας ούτε κακό
ούτε καλό· αλλά οι Μοίρες στέκονται δίπλα μας
μαύρες,
κι η μια κρατάει το τέλος των πονεμένων γερατιών,
η άλλη του θανάτου· λίγο μένει της νεότητας
ο καρπός, όσο σκορπάει στη γη ο ήλιος.
Όταν περάσει αυτό το τέλος του καιρού σου,
αμέσως καλύτερα να πεθάνεις, παρά η ζωή.
.....

Σ. Σκαρτσής

Λεξιλόγιο

1. **ᾠρη**, ἦ (ιωνικός τύπος) = α) ᾠρα, ἦ· β) περίοδος χρόνου· γ) εποχή του έτους· δ) νεότητα, ἦβη
2. **αἶψα** (επίρρημα) = γρήγορα, ξαφνικά
2. **αὐγῆς** (ιωνικός τύπος) = αὐγαῖς
αὐγή, ἦ = α) λάμψη, φως· β) αυγή, ξημέρωμα
3. **τοῖς** = τούτοις, ενν. τοῖς φύλλοις
3. **ἕκελοι**
ἕκελος, -έλη, -ελον (ποιητικός και ιωνικός τύπος)
= εἶκελος = όμοιος (πβ. εἰκός)
3. **πήχυιον ἐπί χρόνον**
για ελάχιστο χρόνο
(από το ουσιαστικό πήχυς ως μέτρο μήκους).

4. **πρός θεῶν**

εκ μέρους των θεῶν

6. **γήραος (ιωνικός τύπος)**

γῆρας, τό

γενική: γήραος, γήρωσ, δοτική: γήραϊ, γήρα

Απαντά μόνο στον ενικό αριθμό.

7. **θανάτοιο (επικός τύπος) = θανάτου**

7. **μίνυνθα** : (επίρρημα **επικό**) = για λίγο (πβ. το ομηρικό ρήμα μινύνθω = μειώνω)

8. **κίδναται**

κίδναμαι (επικό ρήμα αντί του σκεδάννυμαι) = εξαπλώνομαι, εκτείνομαι

9. **ἐπήν** (σύνδεσμος) = ἐπὰν = ἐπει ἄν

Η σύνταξη ἐπήν + υποτακτική αορίστου δηλώνει αόριστη επανάληψη

9. **τέλος, -εος, τό** = α) τέλος· β) ολοκλήρωση· γ) όριο

9. **παραμείφεται**

υποτακτική με βραχύ φωνήεν = παραμείφεται

παραμείβομαι = α) προσπερνώ, αφήνω πίσω· β) ξεπερνώ

9. **αὐτάρ** (επικός τύπος) = ἀτάρ (αντιθετικός σύνδεσμος)

12. **τροχοῦται**

τροχόομαι, -οῦμαι = κατατρούχομαι, καταπονούμαι

12. **πενίης (ιωνικός τύπος) = πενίας**

12. **πενίης ... ἔργα**

πενία, φτώχεια

12. **πέλει**

πέλω και πέλομαι (κυρίως στο γ' ενικό πρόσωπο ενεστώτα) = είμαι (δηλώνει διάρκεια)

13. **ἐπιδεδεύεται**

ἐπιδεδέομαι (επικός τύπος) = ἐπιδέομαι = στεροῦμαι

14. ἱμείρων

ἱμείρω = επιθυμῶ (πβ. ἡμερος = ο πόθος)

15. νοῦσον

νοῦσος, ἡ (ἰωνικός τύπος) = νόσος

15. θυμοφθόρον

θυμοφθόρος, -ον (θυμός + φθείρω) = αυτός που φθείρει, καταστρέφει τη ζωή.

12. ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον γίνεται (D5, 5. 4-8W)

ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον γίνεται ὡσπερ ὄναρ
ἤβη τιμήεσσα· τὸ δ' ἀργαλέον καὶ ἄμορφον
γῆρας ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτίχ' ὑπερκρέμαται,
ἐχθρὸν ὁμῶς καὶ ἄτιμον, ὃ τ' ἄγνωστον τιθεῖ ἄνδρα,
βλάπτει δ' ὀφθαλμοὺς καὶ νόον ἀμφιχυθέν.

Σαν ὄνειρο λιγόχρονο ἐπλάστηκε
ἡ νιότη ἡ τιμημένη· ἐνὼ σκληρό καὶ ἀσκημο
το γῆρας, που ἦρθε κιόλας καὶ νά κρέμεται πάνω ἀπὸ τα κε-
φάλια μας·
φρικτό, ἀτιμο, κάνει τον ἄνθρωπο ἀγνώριστο,
ἀπάνω του ξεχύνεται, καὶ του σκοτίζει μάτια καὶ νοῦ.

INK

Λίγο κρατοῦν, σαν ὄνειρο, τα λατρευτά τα νιάτα·
τ' ἀχαρα καὶ ἀσχημα γεράματα, νά τα,
στο κεφάλι μας κρέμονται πάνω,
μισερά καὶ ἀλάτρευτα συνάμα,
που ἀγνώριστο κάνουν τον ἄντρα σαν ξεχυθὸν,
καὶ του χαλοῦν τα μάτια καὶ τα φρένα.

Μ. Ι. Μπαχαράκης

Λεξιλόγιο

1. ὄναρ, τό = όνειρο

Χρησιμοποιείται μόνο στην ονομαστική και αιτιατική ενικού. Οι υπόλοιπες πτώσεις συμπληρώνονται από τις αντίστοιχες πτώσεις του ονόματος ὄνειρος.

1. ὥσπερ ὄναρ

Χρησιμοποιείται παροιμιωδώς για να περιγράψει εφήμερες, φευγαλέες καταστάσεις.

2. ἤβη, ἦ = νεότητα

2. τιμήεσσα

τιμήεις, -εσσα, -εν = ακριβός, πολύτιμος (για άψυχα)

2. ἀργαλέος, -έα, -έον (πβ. ἄλγος) = οδυνηρός, επίπονος, βαρύς

2. ἄμορφον

ἄμορφος, -ον (πβ. μορφή) = δύσμορφος, άσχημος

3. γῆρας, τό = γηρατειά

γενική: γήραος, γήρωσ, δοτική: γήραϊ, γήρα

3. αὐτίχ' = αὐτίκα (επίρρημα) = αμέσως, τη στιγμή που

3. ὑπερκρέμαται = αιωρείται, κρέμεται

4. ὁμῶς (επίρρημα) = μαζί, ομοίως

4. ἄτιμον

Το επίθετο αποκτά ερωτική απόχρωση στα συγκεκριμένα συμφραζόμενα. Ανάλογα πρέπει να κατανοηθεί και το επίθετο τιμήεσσα στο στίχο 2.

4. ἄγνωστον

ἄγνωστος, -ον = αγνώριστος (εδώ)

4. τιθεῖ = τίθησι

5. ἀμφιχυθέν

ἀμφιχέω (ομηρικό) = περιχέω, επιχέω

Σχόλια

Στην ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα ο Μίμνερος φημίστηκε κυρίως για δύο πράγματα: πρώτα, ως ποιητής σπουδαίος, τεχνίτης του ελεγειακού διστίχου, και, μετά, ως ποιητής του έρωτα, ο πρώτος αρχαίος ποιητής που έκαμε τον έρωτα βασικό θέμα του. Με την ποιητική αυτή ιδιοφυΐα επανασυνδέθηκε η τέχνη των αλεξανδρινών (στα ελληνιστικά χρόνια, όταν είχε τερματιστεί ο ελεύθερος πολιτικός βίος των ελληνικών πόλεων) και η συναφής προς αυτήν ρωμαϊκή ελεγεία.

Ερμησιάνναξ, απ. 7.35-37 Powell

Μίμνερος δέ, τὸν ἠδὺν ὃς εὔρετο πολλὸν ἀνατλάς
ἦχον καὶ μαλακοῦ πνεῦμ' ἀπὸ πενταμέτρου
καίετο μὲν Ναννοῦς . . .

[Και ο Μίμνερος, που μετά από κόπους πολλούς ανακάλυψε
τον γλυκύ ἦχο και το πνεύμα του μαλακού πεντάμετρου
φλεγόταν από έρωτα για τη Ναννώ . . .]

Προπέρτιος 1.9.11-12

*Plus in amore valet Mimnermi versus Homero:
carmina mansuetus lenia quaerit Amor.*

[Στον έρωτα οι στίχοι του Μίμνερου ξεπερνούν και τον Όμηρο·
Θέλει απαλά τραγούδια η δαμασμένη φύση του Έρωτα.]

Ωστόσο, από τα λιγοστά σωζόμενα αποσπάσματα: μόνο το απ. 1 W [τίς δέ βίος· δεν περιλαμβάνεται στη σχολική επιλογή] έχει σχέση με τον έρωτα, και εκεί όμως πάλι σε σχέση με το μείζον θέμα της σύντομης νιότης και των βασανισμένων γηρατειών. Το θέμα νιότη-γηρατειά συνεχίζεται στα απ. 2-5. —Κανείς επομένως δεν μπορεί να γνωρίζει ποιο από τα θέματα αυτά ήταν, συνολικά στην ποίηση του Μίμνερου, το μείζον και ποιο το έλασσον, ή αν υπήρχε ισότιμη διαπλοκή των δύο. Εφόσον περιοριστούμε στη μαρτυρία των αποσπασμάτων αυτών, το μόνο σίγουρο στο οποίο μπορούμε να βασιζόμαστε, τότε μετράει η ειδική στο κάθε απόσπασμα σχέση των δύο θεμάτων. Η εσωτερική, επομένως, ανάλυση εκάστου αποσπάσματος, με προσεχτική ανάλυση και ζύγισμα των δεδομένων, μπορεί να είναι και χρήσιμη και διδακτική άσκηση.

11. Για την προϊστορία αυτού του χειρισμού του θέματός του, παράβαλε τους ομηρικούς στίχους Οδύσσεια, σ 130-137, σε μετάφραση Δ. Ν. Μαρωνίτη:

οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο
[πάντων, ὅσσα τε γαῖαν ἔπι πνεῖει τε καὶ ἔρπει.]
οὐ μὲν γάρ ποτέ φησι κακὸν πείσεσθαι ὀπίσσω,
ἔφρ' ἀρετὴν παρέχωσι θεοὶ καὶ γούνατ' ὀρώρη·
ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ λυγρὰ θεοὶ μάκαρες τελέωσι,
καὶ τὰ φέρει ἀεκαζόμενος τετληότι θυμῷ.
τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
οἷον ἐπ' ἡμαρ ἄγησι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

ἀπὸ τον ἀνθρωπο δεν τρέφει η γη τίποτε πιο ασθενικό,
ὅ,τι σαλεύει και αναπνέει πάνω της.
Ούτε που το φαντάζεται ο θνητός το τι κακό τον περιμένει,
ὅσο οι θεοὶ τοῦ δίνουν προκοπή κι αισθάνεται να τον
κρατοῦν τα πόδια του· ὅταν ωστόσο οι μάκαρες ορίσουν
να πέσουν πάνω του οι συμφορές, θέλοντας τότε και μη θέλο-
ντας,
τις υποφέρει κάνοντας υπομονή.
Ἔτσι κι αλλιῶς ἀλλάζει ο νους του ἀνθρώπου που σέρνεται
σ' αὐτὴ τη γη, ἀνάλογα του πῶς, μέρα τη μέρα, ἀλλάζει τη
ζωὴ του ο Δίας, προστάτης θνητῶν και ἀθανάτων·

και τον σχετικό υπαινιγμό στην *Ιλιάδα* P 446-447

οὐ μὲν γάρ τί πού ἐστιν οἰζυρότερον ἀνδρὸς
πάντων ὅσσά τε γαῖαν ἔπι πνεῖει τε καὶ ἔρπει.

—Διαπιστώνονται τόνοι μιας νέας εσωτερικότητας. Ποίηση ενδοσκοπήσης, λοιπόν, ὄχι ὅμως για το άτομο, ἀλλὰ γενικότερα για τον ἀνθρωπο, για τον κάθε ἀνθρωπο. Είναι επομένως ἀναγκαῖο να ἀπαντηθεῖ το ερώτημα ποια η σχέση αὐτῆς της εσωτερικότητας προς το σύγχρονο λυρισμό, ο οποίος ἀφετηρία και τελικό στόχο ἔχει το συγκεκριμένο άτομο —πῶς οριοθετεῖται δηλαδή ἐναντι του σύγχρονου ο ἀρχαῖος λυρισμός; Δεύτερο ερώτημα, ως προς τη δομὴ του κειμένου αὐτοῦ: Σε ποια λογικὴ σχέση (ὄλου προς μέρος; μέρους προς μέρος; κ.ο.κ.) προς το υπόλοιπο ποίημα βρίσκεται το τελικό δίστιχο;

12. Ατμόσφαιρα κοινὴ με το προηγούμενο ἀπόσπασμα, ἐξαντλεῖται ὅμως σε μια σύντομη περιγραφή της διπολικότητας ἡβη-γῆρας.

Ερωτήσεις

1. Τιτλοφορήστε το απόσπασμα 11. Παρατηρήστε τη δομή και περιγράψτε την αλληλουχία των εικόνων.
2. Ποια είναι τα επικά στοιχεία του αποσπάσματος 11 και πώς αξιοποιούνται για την έκφραση προσωπικών αισθημάτων και σκέψεων;
3. Κατά την αρχαϊκή εποχή γενικεύεται η τάση για διπολική διαμόρφωση της σκέψης. Ποια είναι τα ζεύγη των αντιτιθέμενων καταστάσεων και ποια είναι τα χαρακτηριστικά τους στα δύο αποσπάσματα του Μίμνερμου;